

Emlékeim esküvőkről, lakodalmakról

Távol áll tőlem írni az ismerkedésről, eljegyzésről, esküvőről, lakodalomról, mégis elhatároztam magam, hogy lejegyzem gondolataimat a témáról. Szüleim keveset beszéltek arról, hogyan jutottak el a házasságig. Gyermekkoruktól ismerték egymást, egy utcában laktak, apám húga édesanyám barátnője és iskolatársa volt. Nekik, kettejüknek akkor azonban még más volt a baráti körük. Édesanyámnak már nem éltek a szülei, mikor a szövetkezetben kezdett dolgozni, ahol apám csoportvezető volt. Ekkor figyeltek fel egymásra. Miután összeházasodtak, jóban-rosszban összetartottak édesapám haláláig – sajnos korán halt meg.

Édesanyám sok régi történetet mesélt nekem, de esküvőkről, lakodalmakról keveset beszélt. Azért tudom, hogy anyai nagyanyám, Kollár Mária, nagyapámtól, Bödök Páltól nem jegygyűrűt kapott, hanem jegykendőt. 1904. április 4-én, egy hétfői napon házasodtak össze. Akkoriban a vőlegény menyasszonyának jegykendőt adott. Ezt a kendőt nem hordták, csak nagyon ritka alkalomkor. A sifonérban (a fehérneműk, ágyneműk tárolására használatos fiókos szekrényben) őrizték. Nagyanyám nagyapámtól feketével szegélyezett, sötét selyemkendőt kapott jegyajándékba. Kívánsága szerint ebben temették el. Az ünneplő ruha színe fekete volt, a menyasszonyok ruhája sötét vagy zöld színű volt. Azért már akkoriban is öltöztek falunkban is polgárisan, voltak fehér ruhás menyasszonyok, vagy legalább fátyol, mirtuszkoszorú volt a fejükön. Mivel a fehér ruhát semmilyen más alkalommal nem tudták viselni, ezért csak a gazdagabbak engedhették meg maguknak. Ezeket a ruhákat később befestették sötétebb színűre, de egy ideig még

párszor kölcsön adták. Nagynéném, Bödök Mária 1941-ben ment férjhez Mészáros Kálmánhoz, ruháját több alkalommal kölcsönözte, majd sötétzöldre festette és átszabta. Ezt a ruháját még én is láttam, idős koráig hordta. Végül szétszedte a már átalakított, befestett menyasszonyi ruhát és díszpárna-huzatot varrt belőle. Azt a díszpárnát mi örököltük, és a 2000-es évek elején cseréltük csak le a huzatot róla. A párna eleje, a virágmintás gobelin maradt. A képen: Bödök Mariska (1905-1977) esküvője, 1941-ben. A vőlegény Mészáros Kálmán.

Esküvői menet az Árokháton, a kaszárnyában levő községi hivatalba. Vőfély Bödök Géza, első koszorúslány Papp Hermina.

Édesanyám menyasszonyi kosztümje is sokáig megvolt. Édesapám vőlegény-öltönye át lett női nadrágkosztümnek szabva. Rövid ideig nővérem hordta, de aztán én hordtam. Még mindig megvan a nadrág, a zakó, sőt a mellény is, mert a mellényt is hordtam.

A menyasszonyok csokrot kaptak vőlegényüktől, természetesen kerti virágokból állították össze rokon leányok, asszonyok. Ha leányanya ment férjhez, sem fátylat, sem mirtuszkoszorút nem viselhetett, sem virágcsokra nem lehetett. Úgy mondták: csokornak ott van a gyermeke, a mirtusz pedig a tisztaság, szeretet és megértés jelképe, a Boldogságos Szűz Mária virága (katolikusoknál). A menyasszonyi ruha nem lehetett kihívó, zárt volt a nyakánál, takarta a vállat.

Apai nagyanyám, Bödök Ilona már jegygyűrűt kapott nagyapámtól, Nagy Elektől, de neki magának nem volt gyűrűje. Ezt a gyűrűt apám, mint legidősebb gyermek adta tovább anyámnak. Gyűrűje apámnak sem volt. Apai nagyszüleim házasságkötése (1917-ben) különlegesnek számított. Szigorú törvény szabta meg, hogy a jegyespárt három vasárnapon keresztül az istentiszteleten vagy a misén ki kellett hirdetni a templomban. A kihirdetés (banna) annak a közzététele volt, hogy bizonyos személyek házasságra készülnek lépni. Célja a

törvényellenes vagy érvénytelen házasságok megakadályozása volt. Három héten át bárki szólhatott a házasságkötés ellen. A jegyespár pedig lelki oktatásban részesült, felkészítették őket a házasságra. Nagyanyámat, egy nagygazda árváját, akinek anyja is tehetős volt, nagygazdának szánták, nem nagyapámnak, hiszen ő csak kisgazda és bognár volt. Nagyanyám sok évig ellenállt, mígnem 26 éves korára rendkívüli lépésre szánta el magát nagyapámmal. Benne voltak a korban, nagyapám már 29 éves volt, az ábrándozás helyett a tettek mezejére kellett lépniük. 1917 karácsony második ünnepén, istentisztelet után nagyanyám nem haza, az anyjához ment, hanem nagyapámmal tartott az ő házukba. Ott is maradt. Így dédanyámnak már bele kellett egyezni a házasságba. Még aznap felmentést kértek a kihirdetési köteleesség alól, meg is kapták. Így ők diszpenzációval (felmentéssel) esküdtek harmadnapon, december 28-án, pénteken. Apám, Nagy Imre elsőszülöttként jött a világra, 1919-ben, ez bizonyítja, hogy nem

korai gyermekáldás miatt kellett olyan hirtelen összeházasodniuk. *A képen nagyapám húga, Nagy Eszter (1897-1969) és Hegedűs István esküvőjükön, 1920 előtt.*

Szüleim, Nagy Imre és Bödők Terézia 1956. március 24-én, szombati napon esküdtek. Nővérem pedig már novemberben megszületett, a falu nagy megrökönyödésére. Otthonszülés volt, mindhárman otthon születtünk Décsiné Etel néni szülésznő és Snoha Štefan doktor úr segédletével. Még az orvost, Snoha doktor urat is sokan megkérdezték, hogy tényleg koraszülött-e a kisleány vagy „előre lett”. A doktor úr mindenkinek elmondta, hogy a csecsemő nem egészen 7 hónapra született, sajnos még nincs teljesen

kifejlődve. Viszont ő, az orvos úgy ítélte meg, hogy koraszülött létére nagyon életrevaló, szülei, anyja gondoskodása kedvezőbb lesz, mintha kórházban inkubátorba tennék. Azért a biztonság kedvéért szüleim másnap elhívták Mikes tiszteletes urat, hogy otthon keresztelje meg a kis Hajnalkát. Az otthoni keresztelő újabb fejtörést okozott a faluban. Aztán lenyugodtak a kedélyek.

A háború utáni években, az 1940-es és 1950-es években még nagy volt a szegénység. Ezekben az időkben megint sokan nem fehér menyasszonyi ruhában esküdtek, hanem kosztümben. Édesanyámnak is kosztümje volt, kis fátyollal, kesztyűvel kiegészítve, édesapámnak az öltönyén kitűző ékeskedett, kezén fehér kesztyű, ahogy kell. A menyasszonyi csokor azonban 1956 márciusában nagy gondot okozott. Apám sehol a környéken nem tudott élő virágot venni. Így édesanyámnak szép, selyemből és bársonyból készült a menyasszonyi csokra. A vőlegény kitűzőket is készítettett, sőt kis fátyolos koszorú is készült a menyasszonynak.

A képen szüleim, Bödők Terézia és Nagy Imre, 1956-ban.

Kelengyéje (stafírungra) minden leánynak volt. Még a szegényebbjének is. Ezt már születésük után kezdték gyűjteni a gondos anyák. Még nekem is volt, noha sejtettük, hogy soha nem

megyek férjhez. Mikor beköltöztem a lakásomba, hálás szívvel gondoltam édesanyámra. Voltak paplanjaim, párnáim, ágyneműim, törülközőim, konyharuháim, abroszaim, sőt, alsóneműim, mert azok is részei a stafírungnak, voltak főzőedényeim, ebédszervizem, poharaim, evőeszközeim. Fel sem tudom sorolni, mi mindent gyűjtött nekem össze édesanyám a hosszú évek során. Persze voltak szegényebb és gazdagabb kelengyék. Ahogy nászajándékok is, de mindegyik az ifjú pár háztartását gazdagította. Emlékszem a már

említett nagynéném több mint 30 éves mázas, virágokkal díszített vizeskannájára. Unokanővérétől, Kustyánné Kollár Etel nénitől kapta nászajándékul 1941-ben. Nagy becsben tartotta.

Az udvarlásnak is megvolt a menetrendje. A legények a leányos házhoz kedden, csütörtökön, szombaton és vasárnap jártak. Módja volt az udvarló fogadásának, vagy ha nem szívesen fogadták, akkor jelekkel azt is tudomására hozták a kérőnek.

Életemben három, számomra nevezetes esküvőn és az utána következő lakodalomban vettem részt még gyermekként. Mindhárom a falunkban tartották, unokatestvéreim házasodtak. A rokonok, ismerősök szép értesítőt kaptak az esküvő időpontjáról és helyszínéről. Falunkban ezekben az időkben már többnyire szombaton tartották az esküvőt és utána a lakodalmat. Régebben más napokon is gyakrabban kötöttek házasságot, pénteken csak kivételesen, mint apai nagyszüleim. Akiket a lakodalomba is meghívtak, azokat erről az értesítő melletti kis kártyán tudatták. A postásnak sok dolga akadt az értesítők kihordásával, aztán meg a gratulációk kézbesítésével. A közeli rokonokat a menyasszony és a vőlegény személyesen is meghívta. A meghívást semmilyen okból nem illett visszautasítani.

A képen: Bödő Gízike és Sloboda László esküvői menete, Alsó utca, 1968. Vőfély Bödő Géza, koszorús leányok: Décsi Klárka, Sloboda Mari, Domonkos Edit, Bödő Lenke, és a többi unokahúg.

Nekem a legemlékezetesebb esküvő a három közül az első volt, Bödő Gízike és Sloboda László esküvője és lakodalma. 9 éves voltam. A lakodalmat a menyasszony szüleinek a házában tartották az utcánkban, az Alsó utcában. Így a készülődés is a szemünk előtt zajlott. Nagy volt a sürgés-forgás. Már egy héttel az esemény előtt a rokonok, meghívtak hordták össze a sütés-főzéshez a hozzávalókat:

rántani való csibéket, tyúkokat, kakasokat (ezekből van a legfinomabb leves), lisztet, tojást, cukrot, fűszereket stb., de tálakat, tányérokat, poharakat, evőeszközöket is. Nem is tudom felsorolni. Nekikezdték a levestészta, tarhonya, aprósütemények készítésének, aztán a sütemények, torták sütésére is sor került. Az utolsó napon már katlanokban főztek. Biztosan disznót is vágtak, lehet, még más nagyobb jószágot is. Végül felállították az udvarban a sátrakat. Egy kisebb alatt főztek, a nagyot pedig a vendégeknek állították. A nagy napon szépen felöltöztünk, mindegyikünk új ruhát kapott. Nővéremnek fehér, nekem világoskék, húgomnak pedig pasztellrózsaszín ruhája volt. Mentünk rokonunk, a menyasszony házába. Majd a vőlegény és az ő rokonai is megjelentek. Kikérték a menyasszonyt. Kisebb vendéglátás után sorba rendezték a násznépet. Elől a menyasszony ment a vőfélyel – csallóköziesen mondva, vőfényel –, Bödő Gézával, ő a menyasszony öccse volt. Utánuk a vőlegény és az első koszorúsleány, Décsi Klárka, a menyasszony unokanővére haladt. A második koszorúsleány a vőlegény húga, Sloboda Marika volt, majd a menyasszony húga, Bödő Lenke következett. Hosszú sorban, párba állítva, kor szerint ment fehér ruhában a sok koszorúsleány. Nővéremet 12 évesen közéjük állították, kor szerint a sor vége felé. Akinek volt udvarlója, azzal ment, akinek nem volt, rendeltek mellé hozzáillő fiatalembert. Sok lakodalomban szövődtek új barátságok, szerelmek. Jó alkalom volt az ismerkedésre. Mi, a húgommal szüleinkkel mentünk. A menetet az örömszülők – a menyasszony és a vőlegény szülei – zárták le. Az utcai hangszóróból szóló zenére

3/ Nagy Amália az esküvőről

vonultunk végig a község házára. Az emberek kiálltak az utcára, útkereszteződéseknél gyülekeztek a „leselkedők”, néhányan csatlakoztak hozzánk. A polgári esküvő után mentünk a templomba. A templomi szertartás végeztével visszatértünk a lakodalom helyszínére. Ekkor már az élen a vőlegény, az ifjú férj vezette a menyasszonyt, a feleségét.

Mikor elhelyezkedtünk a sátor alá – a kisgyerekeknek külön terítettek –, üdvözölték a lakodalmas népet, ittak az ifjú pár egészségére, kezdték feltálatni a vacsorát. Hordták a gőzölgő húsleveseket, kirántott húsokat, mi szem-szájnak ingere. Az italok már az asztalon voltak. A régi lakodalmak csaknem elmaradhatatlan sült tésztaféléje volt a csicsói, borssal gyúrt kulcsos kalács. Nem emlékszem, hogy kínáltak ott olyan kalácsot, pedig jó borkorcsolya. Éjfél után töltött káposztát (takartot) vagy székelykáposztát, vagy mindkettőt szoktak felszolgálni. Volt tányértörés, menyasszonytánc, ellopták a menyasszony cipőjét, és azt ki kellett váltani. Éjfél után a menyasszony átöltözött menyecskeruhába. Zenekar szolgáltatta a talpalávalót, kíséretet a nótázáshoz. Nagymegyerről hívták el Kovács Béla-Bazsó családját. Még a kisgyerekek is zenéltek. Mi, gyerekek is táncoltunk, kicsit távolabb a felnőttektől, hogy ne legyünk láb alatt. A ház előtt az utcán tátogatóknak hatalmas tálcákon süteményt, kirántott húst, sülhúsokat, kis pálinkát, boroskát vittek ki.

Aztán éjfél után mi, gyerekek, hazamentünk. Az utcában lakók egyedül is hazamentek, a távolabbiakat hazavitték, a nem falubelieket pedig a házban vagy a szomszédoknál fektették le. A felnőttek reggelig mulattak.

Az asszonyok még másnap sem pihenhettek. Mosogattak, rakodtak, vitték vissza a kölcsönkapott edényeket, csomagokat állítottak össze az ételekből, italokból, ezeket is széthordták, nemcsak a meghívott vendégeknek, de a távolabbi ismerősöknek is. Mielőtt szétszedték a sátrakat és visszavitték

tulajdonosoknak az asztalokat, székeket, még egybeterelték a rokon és utcabeli, szomszédos utcabeli gyerekeket és megebédeltettek bennünket. Mi, gyerekek főképp a sok maradék süteménynek, tortának örültünk. Válogathattunk, kedvünkre!

A menyasszonyi csipkeruhát később szétbontották. Derékban szabott volt, a szoknyarész három széles fodorból állt. Ezt a négy részt négy unokahúg kapta. A felső részét nővérem kapta, bolerót varrtak neki belőle. Ezt a bolerót ünnepi alkalmakkor még sokáig viselte. Lehet, hogy a mai napig is őrzi.

A képen: a vőfély, Nagy Árpád, a menyasszony bátyja, az első koszorúslány, Nagy Hajnalka, a menyasszony unokanővére, Nagy Katalin a menyasszony, Décsi Zoltán a vőlegény.

Ez a boleró díszítette nővérem hosszú, bordó ruháját, amelyet 1977-ben apai unokanővérünk, Nagy Katalin és vőlegénye, Décsi Zoltán esküvőjén viselt. Első koszorúslány volt Nagy Árpád vőfély, az ifjú ara bátyja mellett. Áрпи tényleges katonaidejét töltötte, szabadságra engedték el húga esküvőjére. Én csak a lakodalmi vacsorán vettem részt

nagybátyánk, az örömapa házában, oda csak a szűkebb rokonságot hívták meg. Ott készültek édesapámról élete utolsó fényképei. A mai napig hálás vagyok értük Csémi Csabának, ő örökítette meg a vendégeket. A vacsora rendhagyóan kezdődött, az ifjú pár és az első koszorúslány, valamint a vőfély nélkül. Ők ugyanis, ahogy szokás volt, az esküvő után elmentek Komáromba, műtermi fotókat készíttetni. Sokáig elmaradtak, így nélkülük kezdtünk vacsorázni.

Szüleim pár nap elteltével fényképezkedtek csak le, elvitték magukkal édesanyám kis unokahúgát, Bödök Erikát. Neki ez volt élete első igazi, beállított, műteremben készült fényképe. Nekem az a lakodalom volt a legemlékezetesebb, melyben először voltam, neki pedig a szüleimé volt, pedig akkor még az ötödik életévét sem töltötte be. A zenét apám öccseinek, Nagy Károlynak és Istvánnak a bandája szolgáltatta. Erika beintett nekik: Pista, húzd! Pista bátyám és felesége, Petőcz Erzsébet tanító néni nagyon szerették Erikát. Pár hónapjára szüleim után ők is összeházasodtak, az ő lakodalmukban is ott volt Erika. *A képen Bödök Erika van 1956-ban. A másik képen Nagy István. „Pista, húzd!”*

Visszatérek életem első három esküvőjéhez. A második Bödök Lenke és Fehérváry Zoltáné volt, a harmadik Bödök Gézáé és Nagy Judité. Géza esküvője annyiban különbözött nővéreiétől, hogy itt mi voltunk a vőlegény rokonai. Náluk gyülekeztünk, kisebbfajta lakoma után menetbe

rendeződtünk, így mentünk kikérni a menyasszonyt. Erről ő így ír:

„A mi esküvőnk 1974.március 2-án volt Csicsón. Csak polgári esküvőnk volt, mivel az én állásom kockán forgott volna, ha templomban is megesküszünk. Lenkééké egy évvel hamarabb volt, 1973-ban, szintén márciusban. Így minket Kósa Gyula HNB elnök és Kovácsné Fábik Erzsébet anyakönyvvezető esküdtetett. A vőfélyem Géza unokabátyja, Décsi Zoltán volt, ő kért ki. Már nem nagyon emlékszem, hogyan, de a legegyszerűbb módon. Az én tanúm húgom férje, Fehérváry Sándor, a Gézáé Fehérváry Zoltán volt. Aztán a

Slobodáék házában, a Felső utcában volt a lakodalom reggelig. Veszprémi János nemesócsai muzsikusbandája zenélt. Reggelre csak páran maradtak, akik összerakták az ágyunkat, mert mi aztán ott laktunk két évig. Még az édesanyád is segített kitakarítani a hálószobát, aztán mindenki elvonult. Géza már mámoros állapotban aludt, míg nekem sikerült kifésülnöm a tupírozott kontyomat. Aztán tudtam csak elaludni. Az ébredés már szebb volt.” A rakodáskor mondta Géza édesanyámnak, az ő nagynénjének: „Tercsi (nagybátyám, Géza apja hívta így legfiatalabb húgát, anyámat), olyan boldog vagyok, hogy ma tegezlek. Holnaptól megint magázni foglak.”

A képen: Nemesócsa. Kikéri a menyasszonyt a vőfély és a násznagyok. Beke Zsuzsa, Ádám Mariska leányának és Keszezh Imrének (Tany) az esküvője.

Nővérem Nagy Hajnalka Budapesten ment férjhez 1988. szeptember 17-én a szülői olimpia nyitónapján. A polgári esküvő a kispesti városházán volt, a templomi istentisztelet pedig szintén Kispessten, a templomtéri református templomban. Az ünnepi ebéd egy közeli étteremben volt. Az esküvőn és az ebéden csak a szűk család vett részt. Édesapám már 10 éve nem élt, de édesanyám igyekezett megadni a hozzá illő módját az eseménynek. Nővérem lábszárközépig érő fehérselyem ruhát viselt, ehhez kesztyűt szomszédasszonyunk,

Nagy Lászlóné Zsófi néni kötött. A menyasszony hosszú hajába fehér, kis virágokkal díszített szalagot fontak. A virágból húgunk kontyába is jutott. A piros rózsacsokrot a vőlegény, Kovács Lajos adta. Otthon fehér maslis rozmaring kitűzőket készítettünk, ezeket az esküvő előtt gombostűvel tűzködtük a jelenlevők ruhájára. Édesanyám és nővérem Bödök Károlyné Irén néni vezetésével napokig süteményeket és tortákat sütött. Irén néni szakács volt az iskolában, és kiválóan sütött is. 17-e előtt, pénteken üveg bor kíséretében a rokonoknak és jó ismerősöknek házhoz vitték – még frissen – a süteményeket és tortákat. Pestre is vittünk mindemből. Bár csak a szűk család vett részt az esküvőn, az ifjú házaspár mégis kaptak nászajándékot a rokonok tágabb körétől is.

Az általam leírt esküvőkön a vőfélyek csak menyasszonykísérő feladatot láttak el.

Nagy Amália, 2018. május 14.

Dénes és Irén története

1977. május 21-én, szombaton kiálltunk édesapámmal az ajtónk elé, hogy „meglessük” Fél Dénes és Szép Irén esküvői menetét. Apánk nem szokott volt nászmenetet nézegetni, de itt a vőlegényt jól ismerte, mert Dénes a szövetkezetben az ő csoportjában dolgozott. Irént mi is ismertük, hiszen az utcánkban lakott és iskolatársak voltunk. Dénes a falu másik végében lakott szüleivel, őt nem ismertük, ám már hallottunk róla. Édesapánk minden este megtervezte, hogy másnap kinek milyen munkát adjon. Dénes fiatal fiúként nála kezdett dolgozni, így rá nagyobb gondja volt, sokszor emlegette. Az esküvőjük utáni évben, 1978-ban pedig amikor egyszer meglátta az ifjú párt első gyermeküket, az ifjú Dénest babakocsiban tolva, meghatódva mondta nekünk: itt jön Fél Dénes a családjával! Milyen példás családapa vált belőle! Apánk nemsokára meghalt, már nem érte meg, hogy Dénesnek és Irénnek még két lánya született, Irénke és Ibolyka. Dénes és Irén családja az eddig együtt eltöltött 41 év alatt három gyermekükön kívül két vővel és öt unokával gyarapodott.

Kívánunk nekik hosszú, szeretetben, családi körben megélt életet.

A sors úgy hozta, hogy évtizedekkel később Irén lett a segítőm. Sokat beszélgetünk, de nemcsak velem szeretek beszélgetni, hanem férjével, Dénessel is. Dénes legkedvesebb témája megismerkedésük története. Megengedték nekem, hogy megosszam másokkal ezt az egyszerű történetet. Egyszerű és szép, mint az itteni szorgos emberek élete.

1976-ban Dénes búcsúi bálba tartott barátjával, Bódis Józseffel-Bozsóval. A kultúrház előtt a villanyoszlopnál megláttak két leányt. Az egyiket ismerték. Odamentek hozzájuk, köszöntötték őket és hívták, menjenek be velük a bálba. Az ismeretlen leány szégyenlősen nézett lefelé, haza akart menni.

Dénes sűgva kérdezte a másikat, hogy ki ez a szelíd leány? Csicsói? Nem ismered az Irénünket? Válaszolt hangosan Edit. Ő az én nővérem! Dénes és Irén nem ismerték egymást, de még nem is hallottak egymásról, bár mindketten csicsóiak voltak, mert ahogy írtam, a falu két különböző végében éltek. A lányok hosszas rábeszélésre bementek a bálba, Irén és Dénes szerényen üdögéltek egymás mellett, majd amikor Irén haza akart menni, Dénes megkérdezte, hazakísérheti-e. Irén megengedte.

(A képen nt. Lévai Attila megáldja Fél Dénes és Irén házasságát a 25. évfordulóján.)

Dénes 28 éves volt, nősülési korban, megtetszett neki a 19 éves szelíd leány, úgy ítélte meg, Irénke épp hozzávaló. Aztán pár napjára Dénes bátorságra kapott és elment Szépék házához. Nem mert bemenni, de Eszti néni, Irén anyja éppen kint volt az udvaron, megkérte őt, hogy küldje ki Irénkét. Eszti néni azt válaszolta, hogy nem illő a leánynak kimenni a fiatalemberhez a kapuba, hanem Dénes menjen be hozzájuk. Dénes kicsit megijedt amiatt, hogy majd miről fognak beszélgetni, de bement. Aztán megeredt a nyelve. Így kezdett járogatni Irénkéékhez, sétálni, néha pedig bálba vitte választottját. Karácsony másnapján megtartották a kézfogót. Irén bal kezének gyűrűsujjára jegygyűrűt húztak. A következő évben pedig összeházasodtak, a jegygyűrűk átkerültek a jobbkézre. Lakodalmuk hagyományosan sátoros volt, cigányzenekarral.

Megemlékezés a 25. házassági évfordulóról 1981-ben a községházán.

Németh Katalin (József „lemaradt” a képről), Szép Dénes és Eszter (Irén szülei), Misák Lajos és Margit.

Kollár József (cselló) és Irma, Benkóczi Imre és Juliska.

Molnár Imre és Zsófia, Klánik Benő és Jolán.

Irén szüleinek is volt jegygyűrűje, de ahogy a legtöbb férfi akkoriban, Dini bácsi sem viselte, mert zavarta volna a munkavégzésben. Eszti néni a gyűrűn kívül jegykendőt is kapott, egy virágmintás, rózsaszín krepp kendőt.

Nagy Amália, 2018. július 14.

Koczkásné Mészáros Ágnes mérnök (Füss):

Gyerekkoromban még sok esküvő volt, sőt minden esküvő előtt három vasárnapon a misén kihirdette a plébános úr a házasulandókat, hogy ha valaki tud esetleg valami akadályról, ami a házasságot lehetetlenné teszi, akkor azt jelentse a plébánián. Később már csak egyszer hirdette ki és a végén úgy mondta, hogy hirdettetnek először, másodszor és harmadszor. A hirdetés szövegére nem emlékszem, de az esketés szövege, amit a pap után mondtak el a házasulandók mondatonként, Füssön (és biztosan Csicsón is) a következő volt: Isten engem úgy segéljen, nagyasszonyunk a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden szentjei, hogy a jelenlevő XY-t szeretem. Szeretvén magamhoz veszem feleségül, Istennek rendelése szerint, az anyaszentegyház szokása szerint és hogy őt el nem hagyom holtomiglan, holtáiglan, semmiféle viszontagságában, Isten engem úgy segéljen! Erre kórusban mondta az összes jelenlevő a templomban: Segélje az Isten! A menyasszony szövege: Isten engem úgy segéljen, nagyasszonyunk a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden szentjei, hogy a jelenlevő XY-t szeretem. Szeretvén hozzámegyek feleségül, Istennek rendelése szerint, az anyaszentegyház szokása szerint és hogy őt el nem hagyom holtomiglan, holtáiglan, semmiféle viszontagságában, Isten engem úgy segéljen! Segélje az Isten – mondták kórusban a szertartáson résztvevők. A templomi esküvőn általában részt vett a falu apraja, nagya, ez nekünk gyerekeknek óriási élmény volt. Pedig akkor nem adtak süteményt a templom előtt, csak a lakodalmas háznál esetleg vacsora után. Ezt hívták tátogatásnak, ahol a kitaratóbbak hajnalig voltak, sokszor jobban mulattak, mint a vendégek.

Nagymamám (1876+1959) kb. 1897-ben eskühetett nagyapámmal (1873+1954). Esküvői ruhájának a szoknyarésze az ötvenes évek elején még megvolt, jó minőségű sötétbarna szövet volt, fekete vékony béléssel. Persze már nem hordta.

További képek itt találhatóak, az Esküvői albumban:

<https://photos.app.goo.gl/wuvYHJZxFajXbjzM2>

Esküvők a kastélyban: <http://csicso-nagy.uw.hu/fo-o-Csicso-NAGY-A/eskuvo/eskuvo-a-kastelyban.pdf>

Ifjú Szabó János („pék Jancsi”) péknek tanult, egy ideig dolgozott a csicsói pékségben. Innen kapta ragadványnevét. A citerazenekarban apja mellett, gyermekként köcsögdudán játszott. Fialat korában vőfélyeskedett, vagy ahogy itt mondják, vőfény volt sok lakodalomban. Számos verset gyűjtött ebből a korból. Ezeket a verseket a fejében őrzi, kérésünkre elkezdte füzetbe írni őket. Az elsőket átírtam, utána azonban már nem kaptam újabbakat.

Az írott versek nem hatnak úgy, mint mikor ő adja elő őket élvezetesen, teljesen átélve, mindig másképp, hogy meg ne unjuk.

- A szomszédék Pistája, mikor kiült a házunk elé az utcára pipázva, ahogy ült a kispadon, mit is vett a csalafinta fejébe! Hallja Pista, hogy még mit nem akarna, hogy én maga mellé üljek a padra! Dehogy ülök, nem ülök én maga mellé a padra! Melléje? Ha akarja, beülök az ölébe.
- *A képen: Szolgálják fel a lakodalomban az ételt. Nagyné Ádám Éva, Szoboszlayné Ádám Zsuzsa,*

Szoboszlay Vince (Beke Zsuzsanna Ádám Mariska lányának és Keszegh Imrének (Tany) a lakodalma)

- Mélyen tisztelt vendégsereg, egypár szóra kérem. Egymáshoz tiszta, hű szeretettel áldd meg a menyasszonyt és párját, kik az indulást már alig várják. Mielőtt indulnánk az esküvői

útra, szenteljünk néhány szót a búcsúzóra. Immár a búcsúnak most leszen kezdése, legyünk csendességben, amíg leszen vége. Drága jó Istenem, mikor hozzátok beszélek, szívemen akkor nagy fájdalmat érzek. Hisz nektek köszönhetem, hogy e földön élek, fölneveltetek, hálát adok néktek. Isten rendelése, hogy tőletek elváljak, választott férjemmel külön úton járjak. Csak azért az egyért könyörgök tenéktek, tartsátok meg irántam a szeretetet. Drága jó szüleim, Isten veletek!

- Ahol vígan vannak legények leányok, én oda bejárok. Apám kántor volt, öregapám kefekötő, a jó bort a hordóból itta mind a kettő. Ha az én gégémnek is csak egy csepp melléfolyna, sírjában mindkettő rögtön megfordulna. Én Jó Istenem, ezt az embert vegyed kegyeidbe, mert életében a csizmáján sem tűrte a vizet. Száz akós nagy hordó legyen borral telve, ha megunom életem, abba füljek bele. Aztán ahogyan dukál, Szent Péter öcsém a kapuban szalutál. De most már elég ennyi az egészségből, nem akarok hozni sokat a sütetből. Megszédült a fejem, forog vélem az egész világ. Tisztelt vendégsereg, kívánok jó mulatást.

- Mikor Noé apánk Isten parancsára ment fel a bárkára, minden madárból vitt fel magával, de azt az egyet nem felejtette, hogy a szőlőtőkét ki nem felejtette. Hisz néki köszönhetjük, hogy isszuk e jó nedűt, amitől az erőnket nyerjük. Nosza hát uraim, töltsünk a pohárba, igyunk egészséget az ifjú párra!
- Ide figyeljen most minden becsületes! Ez a zsenge kis malac még csak három hetes, de meggyilkolták rettenetes. Gyere kismalackám egy búcsúszóra. Hamar eljött neked a végóra. Tisztelt vendégsereg metéljék apróra, utána egy darab nekem is jó volna/ utána egy darab jusson a vőfényúrnak.

Pár sort írnék a gyerekágyas asszonyokról.

Komatál: egy egész tyúkot levesnek megfőztek. Majd megpirították a húsát. Főtt krumpli és paradicsomszószt járt hozzá és koszorúba tekert mákos rétes. A komatálat gyerekágyban fekvő kismamának és a családjának: nagyobb gyerekeinek, férjének vitték.

Egyházkelés, vagy avatás: a gyermekágyból felépült nőnek és gyermekének első látogatása és megáldása a templomban. A gyermekágy általában 6 hétig tartott, de az egyházkelést már a szülés után 12-14 napjára megejtették, sőt elég gyakran még ennél korábban is, aminek az az oka, hogy e templomlátogatás előtt az anyának még a ház körül sem szabadott mutatkoznia. Édesanyám nővérem születésekor 1956 novemberében még a szülői házában lakott. Ekkor megtehettem, hogy csak a koraszülött gyermekével foglalkozzon. Igaz, tél volt, kint nem volt munka. Apám segítette. Mi a húgommal már apai nagyszüleink házában születtünk. Anyánkat egy-két héttel születésünk után nagyanyánk, az anyósa elküldte a templomba, hogy utána már mehesse kapálni a határba. Szoptatni haza kellett járnia.

Az egyházkelés szokása a szülő nőket védte, hogy legalább pár napig pihenhessenek. Azonban volt eset, mikor az asszonynak a szülés után rögtön fel kellett kelni, hogy főzzön a családnak. Ilyen esetekben gyakran a segítőkész bábasszonyok – persze nem mindegyik, hisz nem volt kötelességük – nemcsak az anyát és gyermekét tették tisztába, de pár napig még főztek is a gyermekágyas anyának és családjának.

Amikor a kisbabát hazahozták a keresztelestől, a keresztanya ezekkel a szavakkal lépett a házba: Angyalt vittünk, bárányt hoztunk. Szülei öröme, egyházunk dicsőségére!

Nagy Amália, 2018. május 14.

A polgári esküvő bevezetésének rövid története

A házasság szentsége a katolikus egyházban és az ortodox egyházakban az úgynevezett hetedik szentség, amely – az egyházi tanítás szerint – a férfi és nő életközösségét megszenteli: a házasság lényegi sajátossága e szerint az egység és a felbonthatatlanság.

Valami fajta házasságkötésre majd minden társadalomban létezik lehetőség. Történelmét elég jól visszakövethetjük, mert ezt a kapcsolati formát törvényekkel, okmányokkal mindenütt jól rögzítették.

A legtöbb rögzített forma szerint a házasság férfi és nő közötti szövetség, mely egy életre szól, legfőbb célja pedig utódok nemzése és felnevelése.

Hazánkban évszázadokon keresztül a katolikus egyház jog területébe tartozott a házasság jogintézményének szabályozása. A reformáció elterjedésével azonban jelentősen megnőtt a protestánsok száma, és ez nagyban befolyásolta a házassági jog alakulását.

Magyarországon a polgári házasság eszméjét II. József magyar király fogalmazta meg először, 1786-ban kiadott házassági pátensében. A házassággal kapcsolatos jogalkotás azonban 1894-ig elsősorban a vegyes házasságok szabályozásával foglalkozott, különösen a házassági perekben való ítélezés és a vegyes házasságból született gyermekek vallásának kérdése kerül e rendelkezések középpontjába.

A házassági jogi törvényjavaslatot 1889–1893-ig tárgyalta az országgyűlés. A képviselőház egységes házassági jogot szorgalmazott, amelynek alapja a kötelező polgári házasság bevezetése.

A polgári házasságról szóló 1894. évi XXXI. törvénycikk szentesítésére 1894. december 9-én került sor az egyházpolitikai reform keretében benyújtott többi törvénnyel együtt. A törvény hatályba lépését követően a házasságot kizárólag csak az erre illetékes polgári hatóságok előtt lehetett megkötni.

A házasságot a modern polgári állam jogrendjének alapvető intézményének tartották. Egyházi vonatkozásai mellett egyben polgári szerződésnek is tekintették, amelynek jogi szabályozása így az állam fontos feladata. A polgárok jogegyenlőségének érvényesítése miatt is szükséges volt, hogy a sokféle felekezeti házasságjog helyett egységes állami szabályozás érvényesüljön.

A házassághoz gazdasági és jogi következmények fűződnek, a házasságjog szerint a család alapja. A család viszont alapvető társadalmi intézmény, ezért előírások szabályozzák, milyen feltételekkel lehet azt megalapozni. A házasság a házasságkötés jogi cselekményével lép életbe. Ennek során a házasulandók anyakönyvvezető, illetve vallásuk szerinti pap előtt frigyre lépnek. Ehhez szükség van a „tanúk” aláírására is, mind a nő, mind a férfi részéről.

A házasság a polgári házassági jog szerint megszűnik az egyik házastárs halálával vagy bírói felbontással. A 2005-ben hatályba lépett 36/2005 számú, új családjogi törvény szerint Szlovákiában egyaránt érvényes az anyakönyvi hivatal vagy valamelyik egyház megbízott képviselője előtt lebonyolított szertartás is. Internetről tallózva.

Esküvő, római katolikus szertartás szerint:

Eskü szövege:

(Ha az egyik fél nem katolikus, a zárójelbe tett rész elhagyható.)

Pap: Most pedig, ősi magyar szokás szerint, esküvel is erősítsétek meg azt, amit az imént egymásnak ígértetek! Tegyétek ujjatokat a feszületre, és mondjátok utánam az eskü szavait! (Vagy olvassátok fel az eskü szavait): Isten engem úgy segítjen, (Nagyasszonyunk a boldogságos Szűz Mária és Istennek minden szentjei), (csak a vőlegény) hogy a jelenlévő/téged N.-t szeretem/szeretlek, szeretetből vettem feleségül (csak a menyasszony) hogy a jelenlévő/téged N.-t szeretem/szeretlek, szeretetből mentem hozzá feleségül Isten rendelése szerint (, az Anyaszentegyház törvénye szerint), és hogy őt el nem hagyom holtomiglan-holtáiglan semmiféle bajában. Isten engem úgy segítjen!

Mózes Gyula plébános úr ajánlása alapján az internetről másolva.

A teljes írás: <http://csicso-nagy.uw.hu/fo-o-Csicso-NAGY-A/eskuvo/eskuvo-katolikus.pdf>

Református eskütétel:

Az esküforma sok száz esztendő múltára tekint vissza a magyar keresztyén egyház(ak)ban.

Az eskü szövege:

Én... esküszöm az élő Istenre, aki Atya, Fiú, Szentlélek, teljes Szentháromság, egy, örök Isten, hogy ...-t, akinek most Isten színe előtt kezét fogom, szeretem. Szeretetből veszem el őt / Szeretetből megyek hozzá Isten törvénye szerint, feleségül. Hozzá hű leszek, vele megelégszem, vele szentül élek, vele tűrök, vele szenvedek, és őt sem egészségében, sem betegségében, sem boldog, sem boldogtalan állapotában, holtomig vagy holtáig, hitetlenül el nem hagyom, hanem teljes életemben hűséges gondviselője / segítőtársa leszek. Isten engem úgy segítsen. Ámen.

Internetről másolta Nagy Amália, 2018. május 16.

A teljes írás: <http://csicso-nagy.uw.hu/fo-o-Csicso-NAGY-A/eskuvo/eskuvo-reformatus.pdf>